

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 4. syyskuuta 2025
(OR. en)

12460/25
ADD 1

Toimielinten välinen asia:
2025/0809 (NLE)

COLAC 137
POLCOM 221
SERVICES 53
FDI 48

EHDOTUS

Lähettiläs:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	3. syyskuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Asia:	LIITE asiakirjaan Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Meksikon yhdysvaltojen välisen politiikkaa, taloutta ja yhteistyötä koskevan strategisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta ja sen väliaikaisesta soveltamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 809 annex.

Liite: COM(2025) 809 annex

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 3.9.2025
COM(2025) 809 final

ANNEX 1 – PART 1/4

LIITE

asiakirjaan

Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Meksikon yhdysvaltojen välisen politiikkaa, taloutta ja yhteistyötä koskevan strategisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta ja sen väliaikaisesta soveltamisesta

EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN
SEKÄ MEKSIKON YHDYSVALTOJEN VÄLINEN
POLITIIKKAA, TALOUTTA JA YHTEISTYÖTÄ KOSKEVA
STRATEGINEN KUMPPANUUSSOPIMUS

JOHDANTO

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

BULGARIAN TASAVALTA,

TŠEKIN TASAVALTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

VIRON TASAVALTA,

IRLANTI,

HELLEENIEN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RANSKAN TASAVALTA,

KROATIAN TASAVALTA,

ITALIAN TASAVALTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA,

LIETTUAN TASAVALTA,

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

UNKARI,

MALTAN TASAVALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PUOLAN TASAVALTA,

PORTUGALIN TASAVALTA,

ROMANIA,

SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen
sopimuspuolet, jäljempänä 'jäsenvaltiot', ja

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'unioni' tai 'EU',

sekä

Meksikon yhdysvallat, jäljempänä 'Meksiko',

jäljempänä yhdessä 'osapuolet', jotka

OTTAVAT HUOMIOON niitä yhdistävät vahvat kulttuuriset, poliittiset ja taloudelliset
siteet;

VAHVISTAVAT sitoutumisensa demokratian ja oikeusvaltion periaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin sekä joukkotuhouksien leviämisen estämiseen, jotka muodostavat osapuolten kumppanuuden ja yhteistyön perustan;

OVAT TIETOISIA Brysselissä 8 päivänä joulukuuta 1997 allekirjoitetun Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Meksikon yhdysvaltojen taloudellista kumppanuutta, poliittista yhteensovittamista sekä yhteistyötä koskevan sopimuksen merkittävästä roolista edellä mainittujen siteiden lujittajana;

OTTAVAT HUOMIOON 27 päivänä tammikuuta 2013 annetussa Santiagon julistuksessa ilmaistun yhteisen sitoumuksensa nykyaikaistaa ja korvata nykyinen taloudellista kumppanuutta, poliittista yhteensovittamista sekä yhteistyötä koskeva sopimus, jotta voidaan ottaa huomioon uudet poliittiset ja taloudelliset realiteetit ja osapuolten strategisessa kumppanuudessa saavutettu edistys;

OTTAVAT HUOMIOON, että Euroopan unionin ja Meksikon yhdysvaltojen välinen väliaikainen kauppasopimus, jäljempänä 'EU:n ja Meksikon väliaikainen kauppasopimus', jolla perustetaan EU:n ja Meksikon välinen vapaakauppa-alue, allekirjoitettiin [X];

KOROSTAVAT suhteidensa laaja-alaisuutta ja sitä, että on tärkeää luoda yhtenäinen kehys suhteiden edelleen kehittämiseksi;

VAHVISTAVAT asemaansa strategisina kumppaneina ja pyrkivät päättäväisesti tehostamaan ja syventämään kumppanuuttaan, kansainvälistä yhteistyötään ja vuoropuheluaan yhteisten etujensa ja arvojensa edistämiseksi;

VAHVISTAVAT sitoumuksensa lujittaa yhteistyötä yhteistä etua koskevissa kahdenvälisissä, alueellisissa, alueidensa välisissä ja kansainvälisissä kysymyksissä;

TUNNUSTAVAT kansainväliseen oikeuteen perustuvan vahvan ja tehokkaan monenvälisen järjestelmän merkityksen rauhan säilyttämisessä, konfliktien ehkäisemisessä, kansainvälisen turvallisuuden parantamisessa ja yhteisten haasteiden ratkaisemisessa;

VAHVISTAVAT sitoumuksensa laajentaa ja monipuolistaa kauppasuhteitaan Maailman kauppajärjestön perustamisesta tehdyn Marrakeshin sopimuksen, jäljempänä 'WTO-sopimus', ja erityisesti sen III osan erityistavoitteiden ja määräysten mukaisesti;

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että sopimus luo niiden välisten kestävien taloussuhteiden kasvua edistävän ilmapiirin erityisesti kaupan ja sijoitusten aloilla, jotka ovat keskeisiä taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen sekä teknologian innovaatioiden ja nykyaikaistamisen kannalta;

TUNNUSTAVAT, että sopimuksen määräyksillä suojellaan sijoituksia ja sijoittajia ja että niillä on tarkoitus edistää kumpaakin osapuolta hyödyttävää yritystoimintaa heikentämättä niiden oikeutta yleisen edun mukaiseen sääntelyyn omalla alueillaan;

OVAT TYYTYVÄISIÄ Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 25 päivänä syyskuuta 2015 antamaan päätöslauselmaan 70/1, joka sisältää päätösasiakirjan ”Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030”, jäljempänä ’Agenda 2030 -toimintaohjelma’, Pariisissa 12 päivänä joulukuuta 2015 tehtyyn ilmastomuutosta koskevaan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimukseen, jäljempänä ’Pariisin sopimus’ sekä Sendaissa järjestetyssä YK:n kolmannessa maailmankonferenssissa 18 päivänä maaliskuuta 2015 hyväksyttyyn Sendain kehukseen katastrofiriskien vähentämiseksi 2015–2030, Addis Abebassa 13–16 päivänä heinäkuuta 2015 järjestetyssä kolmannessa kehitysrahoituskonferenssissa hyväksyttyyn Addis Abeban toimintaohjelmaan, Istanbulissa 23 ja 24 päivänä toukokuuta 2016 järjestetyssä Maailman humanitaarisessa huippukokouksessa annettuihin humanitaarisiin sitoumuksiin ja Quitossa järjestetyssä asumista ja kestävästä kaupunkikehitystä käsittelevässä YK:n konferenssissa (Habitat III) 20 päivänä lokakuuta 2016 hyväksyttyyn uuteen kaupunkikehitysohjelmaan ja kehottavat panemaan ne nopeasti täytäntöön;

VAHVISTAVAT sitoumuksensa vastata maailmanlaajuisiin haasteisiin edistämällä kestävästä kehitystä sen taloudellisessa, sosiaalisessa ja ympäristöulottuvuudessa tukemalla kestävästä kehityksen tavoitteiden ja Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamista;

VAHVISTAVAT sitoumuksensa lujittaa yhteistyötä oikeuden, ihmisoikeuksien, vapauden ja turvallisuuden aloilla;

TUNNUSTAVAT tiiviimmän yhteistyön molemminpuoliset hyödyt koulutuksen, kulttuurin, tutkimuksen ja innovoinnin aloilla sekä muilla yhteisen edun mukaisilla aloilla;

VAHVISTAVAT sitoumuksensa edistää kansainvälistä kauppaa tavalla, joka tukee kestävästä kehitystä sen taloudellisessa, sosiaalisessa ja ympäristöulottuvuudessa, ja hyödyntämällä kumppanuuksia, joissa ovat osallisina kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, myös kansalaisyhteiskunta ja yksityinen sektori, ja panna sopimus täytäntöön lainsäädäntönsä sekä kansainvälisten työelämää ja ympäristöä koskevien sitoumustensa mukaisesti;

TOTEAVAT, että on tärkeää lujittaa osapuolten talous-, kauppaa- ja investointisuhteita ja edistää kaupan ja investointien vapauttamista niiden välillä, jotta saadaan aikaan talouskasvua ja voidaan luoda uusia mahdollisuuksia osapuolten työntekijöille ja elinkeinoelämälle, varsinkin pienille ja keskisuurille yrityksille;

TOTEAVAT, että sopimus auttaa lisäämään kuluttajien hyvinvointia ja turvaamaan korkean elintason ja kuluttajansuojan korkean tason;

KEHOTTAVAT alueellaan toimivia tai niiden lainkäyttövaltaan kuuluvia yrityksiä noudattamaan yritysten yhteiskuntavastuuta koskevia kansainvälisesti tunnustettuja ohjeita ja periaatteita, mukaan lukien OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille, sekä vastuullisen yritystoiminnan hyviä käytäntöjä;

TOTEAVAT, että sopimuksen määräyksillä säilytetään osapuolten oikeus säännellä omaa aluettaan lainsäädäntönsä mukaisesti ja liikkumavara niiden pyrkiessä saavuttamaan oikeutettuja politiikkatavoitteita, joita ovat esimerkiksi kansanterveys, turvallisuus, ympäristö, yleinen moraalinen sekä kulttuurisen moninaisuuden edistäminen ja suojeleminen;

TUNNUSTAVAT avoimuuden, hyvän hallinnon ja oikeusvaltioperiaatteen merkityksen kansainvälisessä kaupassa ja sijoitustoiminnassa, koska niistä hyötyvät kaikki sidosryhmät;

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET edistää kansainvälisen kaupan ja sijoitustoiminnan harmonista kehitystä ja laajentumista poistamalla niiden esteitä tämän sopimuksen avulla ja välttää sellaisten uusien kaupan tai sijoitusten esteiden luomista välilleen, jotka voisivat heikentää tästä sopimuksesta saatavia hyötyjä;

PANEVAT MERKILLE, että jos osapuolet päättävät tehdä tämän sopimuksen puitteissa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevia erillissopimuksia, joita unioni tekee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', kolmannen osan V osaston nojalla, tällaisten tulevaisuudessa tehtävien sopimusten määräykset eivät sido Irlantia, ellei unioni samanaikaisesti Irlannin kanssa ilmoita Meksikolle niiden aiempien kahdenvälisen suhteiden osalta, että tällaiset sopimukset sitovat Irlantia unionin osana Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, jäljempänä 'SEU-sopimus', ja SEUT-sopimukseen liitetyn, Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti. Myöskään tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi SEUT-sopimuksen kolmannen osan V osaston nojalla myöhemmin toteutettavat unionin sisäiset toimenpiteet eivät sido Irlantia, jos se ei ole ilmoittanut haluavansa osallistua tällaisiin toimenpiteisiin tai hyväksyä ne pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti. Osapuolet panevat merkille myös sen, että tällaiset tulevaisuudessa tehtävät sopimukset tai myöhemmin toteutettavat unionin sisäiset toimenpiteet kuuluvat SEU- ja SEUT-sopimukseen liitetyn, Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan N:o 22 soveltamisalaan,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSA¹

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 ARTIKLA

Sopimuksen tavoitteet

Tämän sopimuksen tavoitteena on

- a) vahvistaa strategista kumppanuutta, lisätä poliittista vuoropuhelua sekä syventää ja tehostaa yhteistyötä yhteistä etua koskevissa kysymyksissä;
- b) lisätä kauppaa ja sijoituksia osapuolten välillä laajentamalla ja monipuolistamalla niiden talous- ja kauppasuhteita, minkä pitäisi edistää voimakkaampaa ja kestävämpää talouskasvua ja parantaa elämänlaatua.

¹ Jos jossakin tämän osan määräyksessä viitataan toiseen tämän sopimuksen määräykseen, se on ymmärrettävä viittaukseksi toiseen tämän osan määräykseen, ellei nimenomaisesti toisin mainita.

2 ARTIKLA

Yleiset periaatteet

1. Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa, joiden osapuolia osapuolet ovat, määriteltyjen demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen sekä oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen on kummankin osapuolen sisäpolitiikan ja kansainvälisen politiikan perusta ja tämän sopimuksen olennainen osa.
2. Osapuolet vahvistavat voimakkaan tukensa Yhdistyneiden kansakuntien (YK) peruskirjan periaatteille.
3. Osapuolet ovat samaa mieltä siitä, että joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviäminen niin valtiollisille kuin muillekin toimijoille on yksi vakavimmista kansainvälisen vakauden ja turvallisuuden uhkatekijöistä.
4. Osapuolet toteavat, että tavanomaisten aseiden hallitsematon liikkuminen on uhka kansainväliselle ja alueelliselle rauhalle, turvallisuudelle ja vakaudelle ja että tavanomaisten aseiden vastuullisten siirtojen varmistamiseksi tarvitaan yhteistyötä.
5. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa edistää kestävästä kehitystä sen kaikissa ulottuvuuksissa, mikä edistää kansainvälisesti sovittujen kestävästä kehityksen tavoitteiden saavuttamista, ja tehdä yhteistyötä globaaleihin ympäristöhaasteisiin vastaamiseksi.

6. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa sukupuolten tasa-arvoon sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseen.

7. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa torjua kaikenlaista syrjintää, mukaan lukien sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä.

8. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa panna tämä sopimus täytäntöön yhteisten arvojen pohjalta, mukaan lukien vuoropuhelun, keskinäisen kunnioituksen, tasa-arvoisen kumppanuuden, monenvälisyyden, yhteistyön ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamisen periaatteet.

II OSA²

POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ

1 LUKU

POLIITTINEN VUOROPUHELU, KANSAINVÄLINEN RAUHA JA TURVALLISUUS

1.1 ARTIKLA

Poliittinen vuoropuhelu

1. Osapuolet lisäävät poliittista vuoropuheluaan ja yhteistyötään kaikilla tasoilla vaihtamalla näkemyksiä ja neuvottelemalla kahdenvälisistä, alueellisista, alueidensa välisistä, kansainvälisistä ja monenvälisistä kysymyksistä.
2. Poliittisella vuoropuhelulla pyritään
 - a) edistämään kahdenvälisen suhteen edelleen kehittämistä ja lujittamaan strategista kumppanuutta;
 - b) tehostamaan alueellisiin, osapuolten alueiden välisiin ja kansainvälisiin haasteisiin ja kysymyksiin liittyvää yhteistyötä.

² Jos jossakin tämän osan määräyksessä viitataan toiseen tämän sopimuksen määräykseen, se on ymmärrettävä viittaukseksi toiseen tämän osan määräykseen, ellei nimenomaisesti toisin mainita.

3. Osapuolten välinen poliittinen vuoropuhelu voidaan käydä seuraavissa yhteisesti sovituissa muodoissa:

- a) neuvottelut, kokoukset ja vierailut huippukokoustasolla;
- b) neuvottelut, kokoukset ja vierailut ministeritasolla;
- c) korkeiden virkamiesten säännölliset kokoukset, mukaan lukien korkean tason poliittinen vuoropuhelu;
- d) alakohtainen vuoropuhelu yhteistä etua koskevista kysymyksistä;
- e) valtuuskuntien vastavuoroiset vierailut ja muu yhteydenpito Meksikon kongressin ja Euroopan parlamentin välillä;
- f) mikä tahansa muu osapuolten sopima muoto.

1.2 ARTIKLA

Demokratian periaatteet, ihmisoikeudet ja oikeusvaltioperiaate

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi, myös kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ratifioinnin ja täytäntöönpanon osalta, sekä demokratian ja oikeusvaltion periaatteiden lujittamiseksi, sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja kaikenlaisen syrjinnän torjumiseksi.

2. Tällaisen yhteistyön puitteissa voidaan
- a) edistää merkityksellistä ja laaja-alaista vuoropuhelua ihmisoikeuksista;
 - b) tukea ihmisoikeuksia koskevien toimintasuunnitelmien laatimista ja täytäntöönpanoa;
 - c) edistää ihmisoikeuksia muun muassa koulutuksen ja yhteistyön avulla;
 - d) vahvistaa ihmisoikeusosalalla toimivia kansallisia ja alueellisia instituutioita;
 - e) tehostaa yhteistyötä YK:n ihmisoikeussopimuksella perustettujen elinten ja ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyjen puitteissa niiden suositusten täytäntöönpanemiseksi;
 - f) tehostaa yhteistyötä ihmisoikeuksiin liittyvissä YK:n elimissä ja asiaankuuluvilla alueellisilla ja monenvälisillä foorumeilla;
 - g) vahvistaa osapuolten valmiuksia soveltaa demokratian periaatteita ja demokraattisia käytäntöjä;
 - h) vahvistaa hyvää, riippumatonta ja avointa hallintoa paikallisella, kansallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla, edistää instituutioiden vastuuvollisuutta ja avoimuutta sekä tukea kansalaisten osallistumista ja kansalaisyhteiskunnan osallistamista;
 - i) harjoittaa yhteistoimintaa ja koordinoitua, mikäli aiheellista myös kolmansissa maissa, demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen lujittamiseksi;

- j) edistää kansainvälisten ihmisoikeussopimusten yleismaailmallisuutta ja kannustaa muita valtioita täyttämään niistä johtuvat velvoitteensa;
- k) pyrkiä ehkäisemään ihmisoikeusloukkauksista rankaisematta jäämistä.

1.3 ARTIKLA

Sukupuolten tasa-arvo ja naisten voimaannuttaminen, rauha, turvallisuus ja kestävä kehitys

1. Osapuolet edistävät sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista. Ne tunnustavat sukupuolten tasa-arvon sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamisen välttämättömyyden, koska ne ovat edellytys kestävä ja osallistavan kehityksen, demokratian ja turvallisuuden täysimittaiselle toteutumiselle. Osapuolet kartoittavat uusia yhteistyöjärjestelyjä ja mahdollisia synergioita eri politiikkojen ja aloitteiden välillä kansainvälisten normien ja sitoumusten, kuten YK:n yleiskokouksen 18 päivänä joulukuuta 1979 hyväksymän kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (CEDAW), naisten syrjinnän poistamista käsittelevän YK:n komitean antamien yleisten suositusten, Agenda 2030 -toimintaohjelman, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (2000) sekä turvallisuusneuvoston sittemmin antamien naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien päätöslauselmien, mukaisesti.

2. Tällaisen yhteistyön puitteissa voidaan
- a) tehostaa sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista;
 - b) tukea YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 1325 (2000) perustuvan kansallisen toimintasuunnitelman laatimista ja täytäntöönpanoa;
 - c) edistää naisten poliittista osallistumista ja johtajuutta samoin kuin heidän pääsyään laadukkaaseen koulutukseen, heidän taloudellista voimaantumistaan ja johtajuuttaan sekä heidän työvoimaan osallistumisensa lisäämistä;
 - d) vahvistaa kansallisia ja alueellisia instituutioita erityistoimenpiteillä, joilla ratkotaan naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan väkivaltaan liittyviä kysymyksiä, mukaan lukien seksuaalisen ja sukupuolistuneen väkivallan ehkäiseminen ja niiltä suojeleminen, tutkinta- ja vastuuvollisuusmekanismit, uhrien tukeminen sekä naisille ja tytöille turvallisten olosuhteiden edistäminen;
 - e) parantaa naisten ihmisoikeuksien aktiivista suojeleminen, myös kaikenlaiselta syrjinnältä ja väkivallalta, ja varmistaa naisten oikeussuoja;
 - f) tehostaa yhteistyötä asiaankuuluvien YK:n elinten ja muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa;
 - g) edistää aktiivisesti tasa-arvoselvitysten tekemistä ja sukupuolinäkökulman järjestelmällistä huomioon ottamista kaikissa rauhaan ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa niin, että samalla varmistetaan naisten johtajuus ja mielekäs osallistuminen rauhanprosesseihin, sovittelutoimiin, konfliktinratkaisuun, rauhanrakentamiseen sekä siviili- ja sotilasoperaatioihin.

1.4 ARTIKLA

Joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen

1. Osapuolet katsovat, että joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviäminen niin valtiollisille kuin muillekin toimijoille on yksi vakavimmista kansainvälisen vakauden ja turvallisuuden uhkatekijöistä. Tästä syystä osapuolet tekevät yhteistyötä ja osallistuvat joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämiseen noudattamalla kaikilta osin kansainvälisistä aseriisunta- ja asesulkusopimuksista johtuvia ja muita asiaankuuluvia kansainvälisiä velvoitteitaan ja panemalla ne täytäntöön kansallisella tasolla. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tämä määräys on tämän sopimuksen olennainen osa.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä ja osallistuvat joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämiseen

- a) toteuttamalla toimia asiaa koskevien kansainvälisten asiakirjojen allekirjoittamiseksi, ratifioimiseksi tai niihin liittymiseksi tapauksesta riippuen ja niiden panemiseksi kaikilta osin täytäntöön;
- b) luomalla tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän, jolla valvotaan joukkotuhoaseisiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua, ja ylläpitämällä sitä, mukaan lukien kaksikäyttötekniikan loppukäytön valvonta ja tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyömisestä.

3. Osapuolet käyvät säännöllistä poliittista vuoropuhelua edellä mainittujen sopimuksen osien täydentämiseksi ja lujittamiseksi.

1.5 ARTIKLA

Pienaseet, kevyet aseet ja muut tavanomaiset aseet

1. Osapuolet toteavat, että pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ammusten, osien ja komponenttien laitton valmistus, siirto ja liikkuminen samoin kuin niiden laitton keskittyminen, puutteellinen hallinta, riittämättömästi turvatut varastot ja valvottoman leviäminen ovat edelleenkin vakava uhka rauhalle ja kansainväliselle turvallisuudelle.
2. Osapuolet noudattavat voimassa olevien kansainvälisten sopimusten ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien mukaisia velvoitteitaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niiden ammusten, osien ja komponenttien laittoman kaupan torjumiseksi sekä muiden alan kansainvälisten asiakirjojen, kuten pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevan YK:n toimintaohjelman, puitteissa antamia sitoumuksia ja panevat ne kaikilta osin täytäntöön.
3. Osapuolet tunnustavat sisäisten valvontajärjestelmien merkityksen kansainvälisten vaatimusten mukaisesti tapahtuvissa tavanomaisten aseiden siirroissa. Osapuolet toteavat, että on tärkeää soveltaa tällaisia valvontatoimia vastuullisesti, koska siten voidaan edistää kansainvälistä ja alueellista rauhaa, turvallisuutta ja vakautta, vähentää inhimillistä kärsimystä ja estää tavanomaisten aseiden tarkoituksenvastaisia siirtoja.

4. Osapuolet panevat kaikilta osin täytäntöön New Yorkissa 2 päivänä huhtikuuta 2013 hyväksytyn asekauppasopimuksen ja tekevät sen puitteissa yhteistyötä, mukaan lukien toimet, joilla edistetään kaikkien YK:n jäsenvaltioiden liittymistä sopimukseen ja sopimuksen täysimittaista täytäntöönpanoa kaikissa sopimusvaltioissa.

5. Osapuolet tekevät yhteistyötä toimissa, joilla pyritään sääntelemään tavanomaisten aseiden kansainvälistä kauppaa tai parantamaan tällaisen kaupan sääntelyä ja ehkäisemään ja torjumaan tavanomaisten aseiden ja niiden ammusten, osien ja komponenttien laitonta kauppaa tai lopettamaan se, ja varmistavat tällaisten toimien koordinoinnin, täydentävyyden ja synergian.

6. Osapuolet käyvät säännöllistä poliittista vuoropuhelua tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvista asioista ja niihin liittyvien toimien lujittamiseksi.

1.6 ARTIKLA

Kansainvälinen rikostuomioistuin

1. Osapuolet ovat sitä mieltä, että vakavimmat kansainvälistä yhteisöä koskettavat rikokset eivät saa jäädä rankaisematta, ja ne pyrkivät varmistamaan, että tällaiset rikokset tutkitaan tehokkaasti ja että niistä nostetaan syyte, toteuttamalla kansallisen tason toimenpiteitä ja tehostamalla kansainvälistä yhteistyötä, myös Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) kanssa.

2. Osapuolet edistävät ICC:n Rooman perussäännön, jäljempänä 'Rooman perussääntö', yleismaailmallista ratifiointia tai siihen liittymistä ja pyrkivät siihen, että ICC:n sopimusvaltiot panevat perussäännön tehokkaasti täytäntöön. Osapuolet vaihtavat tarvittaessa sisäisen lainsäädännön antamista koskevia parhaita käytäntöjä ja toteuttavat toimenpiteitä Rooman perussäännön loukkaamattomuuden turvaamiseksi.

1.7 ARTIKLA

Terrorismin torjunta

Osapuolet vahvistavat terrorismin vastaisen toiminnan tärkeyden ja tekevät yhdessä sovitun mukaista yhteistyötä terroritekojen estämiseksi ja tukahduttamiseksi kansainvälisten sopimusten, YK:n asiaankuuluvien päätöslauselmien sekä omien lakiansa ja määräystensä mukaisesti. Yhteistyötä tehdään erityisesti

- a) YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373 (2001) ja muiden asiaa koskevien YK:n päätöslauselmien ja kansainvälisten asiakirjojen täysimittaisen ja tehokkaan täytäntöönpanon puitteissa;
- b) edistämällä YK:n jäsenvaltioiden keskinäistä yhteistyötä, jotta YK:n yleiskokouksen 8 päivänä syyskuuta 2006 hyväksymä YK:n maailmanlaajuinen terrorisminvastainen strategia pantaisiin tehokkaasti täytäntöön;

- c) vaihtamalla tietoja terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista kansainvälisen lainsäädännön ja sisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti; ja
- d) vaihtamalla kokemuksia terrorismin ehkäisy- ja torjuntakeinoista ja -menetelmistä, mukaan lukien tekninen tietämys ja koulutus, sekä vaihtamalla terrorismin ehkäisyyn liittyviä parhaita käytäntöjä.

1.8 ARTIKLA

Rauhanturvaaminen ja kriisinhallinta

Osapuolet tekevät yhteistyötä rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden edistämiseksi. Ne selvittävät mahdollisuuksia koordinoida kriisinhallintatoimia, mukaan lukien yhteistyö kriisinhallintaoperaatioissa.

1.9 ARTIKLA

Kansalaisten turvallisuus

Osapuolet edistävät kansalaisten turvallisuutta koskevaa vuoropuhelua ja yhteistyötä. Ne tunnustavat, että kansalaisten turvallisuudella on kansallinen, kansainvälinen, alueellinen ja alueiden kahdenvälinen ulottuvuus, joka edellyttää laajempaa vuoropuhelua ja yhteistyötä.

2 LUKU

YHTEISTYÖ KANSAINVÄLISISSÄ JA ALUEELLISISSA JÄRJESTÖISSÄ

2.1 ARTIKLA

Kansainväliset järjestöt

1. Osapuolet edistävät monenvälisyyttä ja tekevät yhteistyötä vaihtamalla näkemyksiä ja tarvittaessa sovittamalla yhteen kantoja kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisillä foorumeilla, mukaan lukien YK ja sen erityisjärjestöt, Maailman kauppajärjestö (WTO), G20-ryhmä ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD).
2. Osapuolet pitävät yllä tehokkaita mekanismeja toistensa kuulemiseksi monenvälisten foorumien yhteydessä. Osapuolet käyvät avointa ja jatkuvaa vuoropuhelua YK:n ihmisoikeusneuvostossa, YK:n yleiskokouksessa sekä tarvittaessa ja osapuolten niin sopiessa myös muissa YK:n elimissä ja erityisjärjestöissä.

2.2 ARTIKLA

Alueelliset järjestöt

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä vaihtamalla näkemyksiä yhteisen edun mukaisista kysymyksistä sekä tarvittaessa vaihtamalla tietoja alue- ja pienaluettason foorumeilla ja järjestöissä omaksuttavista kannoista.
2. Osapuolet edistävät alueidensa kahdenvälistä vuoropuhelua ja yhteistyötä, myös unionin ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden yhteisön (CELAC) välisen yhteistyön puitteissa. Yhteistyöhön voi soveltuvien osin kuulua myös tuki CELAC-maiden yhdentymiselle ja yhteisöjen luomiselle.
3. Osapuolet edistävät yhteistyötä Tyynenmeren allianssissa sen tarkkailijavaltioita koskevan kehityksen puitteissa.
4. Osapuolet edistävät alueellista ja kolmenvälistä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa, pääasiassa Keski-Amerikassa ja Karibian alueella.

3 LUKU

VAPAUS, TURVALLISUUS JA OIKEUS

3.1 ARTIKLA

Oikeudellinen yhteistyö

1. Osapuolet tehostavat keskinäistä oikeusapua ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa yhteistyötä asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten pohjalta. Osapuolet vahvistavat nykyisiä mekanismeja ja harkitsevat tarvittaessa uusien mekanismien kehittämistä helpottamaan alan kansainvälistä yhteistyötä. Tällaiseen yhteistyöhön kuuluu asiaankuuluvien kansainvälisten instrumenttien allekirjoittaminen, ratifiointi tai niihin liittyminen tapauksesta riippuen ja niiden täysimittainen täytäntöönpano sekä tiiviimpi yhteistyö Eurojustin kanssa.
2. Osapuolet kehittävät siviili- ja kauppaoikeuden alan yhteistyötä erityisesti siviilioikeudellista yhteistyötä koskevien monenvälisten yleissopimusten neuvottelemisen, ratifioinnin ja täytäntöönpanon osalta, mukaan lukien kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin yleissopimukset kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön ja kansainvälisten oikeudenkäyntien alalla sekä lastensuojelun alalla.

3.2 ARTIKLA

Lainvalvonta sekä korruption ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisy ja torjunta

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan, maahanmuuttajien salakuljetuksen, ampuma-aseiden ja niiden ammusten, osien ja komponenttien laittoman kaupan, talousrikosten, maailman huumeongelman, korruption ja maksuvälineiden väärentämisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi oman lainsäädäntönsä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti, mukaan lukien keskinäinen oikeusapu, tiedonvaihto, parhaat käytännöt, koulutus ja rikollisesta toiminnasta saatujen varojen takaisinperintä, ja vaihtavat niihin liittyviä näkemyksiä.
2. Osapuolet jatkavat lainvalvontaa koskevaa vuoropuheluaan ja yhteistyötään, myös Europolin kanssa tehtävää strategista yhteistyötä, sekä strategista oikeudellista yhteistyötään, myös Eurojustin ja tarvittaessa muiden kansallisten ja kansainvälisten laitosten kanssa.
3. Osapuolet pyrkivät tekemään yhteistyötä kansainvälisillä foorumeilla edistääkseen liittymistä 15 päivänä marraskuuta 2000 YK:n päätöslauselmalla 55/25 hyväksyttyyn kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen YK:n yleissopimukseen, jäljempänä 'Palermon sopimus', ja sen pöytäkirjoihin ja edistääkseen niiden täytäntöönpanoa tapauksesta riippuen.

4. Osapuolet edistävät 31 päivänä lokakuuta 2003 YK:n päätöslauselmalla 58/4 hyväksytyn korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja tukevat täytäntöönpanon tarkastelumekanismeja, joka perustettiin Dohassa 9–13 päivänä marraskuuta 2009 järjestetyssä yleissopimuksen sopimusvaltioiden konferenssissa, jäljempänä 'täytäntöönpanon tarkastelumekanismi', myös noudattamalla läpinäkyvyyden periaatetta, ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista täytäntöönpanon tarkastelumekanismiin.
5. Osapuolet tunnustavat korruption torjunnan tärkeyden kansainvälisessä kaupassa ja sijoitustoiminnassa ja sitoutuvat siksi tämän sopimuksen liitteenä olevaan korruption ehkäisemistä ja torjuntaa koskevaan pöytäkirjaan.

3.3 ARTIKLA

Muuttoliike- ja turvapaikka-asiat sekä rajaturvallisuus

1. Osapuolet tekevät lakiensa, asetustensa ja toimivaltuuksiensa puitteissa yhteistyötä muuttoliikeasioissa, mukaan lukien laillinen ja laitton muuttoliike, muuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan torjunta, muuttoliike ja kehitys, turvapaikka-asiat, takaisinotto, kotouttaminen, viisumit, laillisen muuttoliikkeen helpottaminen, muuttoliikkeen valvonta ja rajaturvallisuus, ja vaihtavat niihin liittyviä kokemuksia ja tietoja. Osapuolet vaihtavat parhaita käytäntöjä maahanmuuttajajärjestöjen ja -lasten, erityisesti ilman huoltajaa olevien lasten, sekä muiden haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien suojelusta.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä ehkäistäkseen laitonta muuttoliikettä, torjuakseen muuttajien salakuljetusta ja ihmiskauppaa sekä edistääkseen turvallista, laillista ja hallittua muuttoliikettä. Tässä tarkoituksessa ja omien lakiansa ja asetustensa puitteissa
- a) Meksiko ottaa jäsenvaltion pyynnöstä ja ilman muita muodollisuuksia takaisin kaikki kansalaisensa, jotka ovat velvollisia palaamaan jäsenvaltion alueelta, jollei erillissopimuksessa toisin määrätä;
 - b) kukin jäsenvaltio ottaa Meksikon pyynnöstä ja ilman muita muodollisuuksia takaisin kaikki kansalaisensa, jotka ovat velvollisia palaamaan Meksikon alueelta, jollei erillissopimuksessa toisin määrätä;
 - c) jäsenvaltiot ja Meksiko antavat kansalaisilleen asianmukaiset matkustusasiakirjat a ja b alakohdassa mainittuja tarkoituksia varten tai hyväksyvät unionin matkustusasiakirjojen käytön palauttamista varten;
 - d) osapuolet pyrkivät neuvottelemaan erillissopimuksen, jossa määritellään kansalaisten takaisinottoa koskevat velvoitteet, mukaan lukien kansalaisuuden todistaminen. Kyseisessä sopimuksessa vahvistetaan kolmansien maiden kansalaisten takaisinoton edellytykset.

3.4 ARTIKLA

Maailman huumeongelma

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen tasapainoisen ja yhtenäisen lähestymistavan huumausainekysymyksiin ja voidakseen
 - a) yhdistää voimansa, jotta maailman huumeongelmaa käsitelleen YK:n yleiskokouksen vuoden 2016 erityisistunnon (UNGASS 2016) operatiiviset suositukset saataisiin tosiasiallisesti pantua täytäntöön;
 - b) puuttua maailman huumeongelman terveydellisiin ja yhteiskunnallisiin seurauksiin harjoittamalla politiikkaa, jolla pyritään kestävään kehitykseen toteuttamalla kokonaisvaltaisia ja näyttöön perustuvia kysynnän vähentämisalotteita kaikilla tasoilla, erityisesti ennaltaehkäisyä, hoitoa, kuntoutusta ja yhteiskuntaan sopeuttamista koskevia ohjelmia;
 - c) investoida hoitoon ja lisätä tietoisuutta huumausaineiden käyttöön liittyvistä kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien kansanterveystoimista;
 - d) parantaa epidemiologista tutkimusta ja kehittää edelleen kaikkia huumausaineisiin liittyviä seikkoja koskevien tilastotietojen laatua ja järjestelmällistä saatavuutta;

- e) varmistaa kansanterveydellinen lähestymistapa, jolla edistetään valvottujen aineiden käyttömahdollisuuksia ja saatavuutta lääkinnällisiin ja tieteellisiin tarkoituksiin ja estetään niiden kulkeutuminen laittomille markkinoille;
- f) vähentää laittomien huumausaineiden ja uusien psykoaktiivisten aineiden tarjontaa, kauppaa ja kysyntää, myös tietojenvaihdon ja muiden yhteistyötoimien avulla tapauksesta riippuen;
- g) ottaa sukupuoli- ja ihmisoikeusnäkökulman huomioon kaikissa huumausainepolitiikoissa ja -ohjelmissa;
- h) kannustaa soveltamaan pakkokeinojen sijaan vaihtoehtoisia seuraamuksia henkilöihin, jotka ovat syyllistyneet huumausainelainsäädäntöön ja huumausaineisiin liittyviin rikoksiin;
- i) puuttua huumausaineiden, psykotrooppisten aineiden ja uusien psykoaktiivisten aineiden laittomassa tuotannossa käytettävien kemiallisten lähtöaineiden, välttämättömien kemikaalien ja niitä sisältävien tuotteiden tai valmisteiden kulkeutumiseen laittomiin tarkoituksiin.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi muun muassa kannustamalla mahdollisuuksien mukaan kolmansia maita, jotka eivät ole vielä ratifioineet ja panneet täytäntöön sellaisia huumausaineiden valvontaa koskevia kansainvälisiä yleissopimuksia ja niiden pöytäkirjoja, joiden osapuolia ne ovat, tekemään niin. Osapuolet perustavat toimensa sovellettaviin lakeihinsa ja asetuksiinsa, huumausaineiden valvontaa koskevien YK:n yleissopimusten mukaisiin yleisesti hyväksyttyihin periaatteisiin sekä suosituksiin, jotka esitetään UNGASS 2016:n päätösasiakirjassa ”Our joint commitment to effective addressing and countering the world drug problem”, joka on tuorein kansainvälinen konsensus maailman huumausainepolitiikasta, arvioidakseen maailman huumeongelman ratkaisemiseksi ja torjumiseksi yhdessä annettujen sitoumusten täytäntöönpanoa, erityisesti vuoden 2019 tavoiteajankohdan valossa.

3.5 ARTIKLA

Rahanpesu ja terrorismin rahoitus

Osapuolet tekevät yhteistyötä estääkseen ja torjuakseen rahoituslaitostensa ja nimettyjen rahoitusalan ulkopuolisten yritysten ja ammatinharjoittajien käytön rikoshyötyyn liittyvään rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen. Tässä tarkoituksessa ne vaihtavat lainsäädäntönsä puitteissa tietoja ja tekevät yhteistyötä varmistaakseen, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) antamia suosituksia ja muiden alalla toimivien kansainvälisten elinten hyväksymiä vaatimuksia noudatetaan tuloksellisesti ja kaikilta osin. Tällaiseen yhteistyöhön voi sisältyä esimerkiksi rikoshyötyyn tai terrorismin rahoittamiseen liittyvien varojen takaisinperintä, takavarikointi, menetetyksi tuomitseminen, jäljittäminen, tunnistaminen ja palauttaminen.

3.6 ARTIKLA

Kyberrikollisuus

1. Osapuolet toteavat, että kyberrikollisuus on maailmanlaajuinen ongelma, joka edellyttää maailmanlaajuisia ratkaisuja. Osapuolet tehostavat yhteistyötään kyberrikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi vaihtamalla tietoja, myös parhaista käytännöistä ja suuntauksista, oman lainsäädäntönsä ja kyberrikollisuutta koskevien kansainvälisten oikeudellisten välineiden mukaisesti. Osapuolet tekevät tarvittaessa yhteistyötä avustaakseen ja tukeakseen muita valtioita tehokkaiden lakien, politiikkojen ja käytäntöjen kehittämisessä kyberrikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa varten.

2. Osapuolet vaihtavat tarvittaessa ja lainsäädäntönsä puitteissa tietoja, kokemuksia ja parhaita käytäntöjä esimerkiksi kyberrikollisuuden tutkijoiden koulutuksesta, kyberrikollisuutta koskevan tutkinnan suorittamisesta ja digitaalisesta forensiikasta painopisteenä lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunta ja kriittisen infrastruktuurin, esimerkiksi rahoitus-, energia- ja televiestintäinfrastruktuurin, suojele.

3.7 ARTIKLA

Henkilötietojen suoja

1. Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää suojella yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevia perusoikeuksia. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen näiden perusoikeuksien kunnioittamisen myös lainvalvonnassa sekä terrorismin ja muun vakavan kansainvälisen rikollisuuden ehkäisemisessä ja torjunnassa.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen henkilötietojen suojan korkeaa tasoa. Kahden- ja monenväliseen yhteistyöhön voi sisältyä valmiuksien kehittämistä, teknistä apua, tietojen ja asiantuntemuksen vaihtoa sekä sääntelyviranomaisten kautta kansainvälisissä elimissä tapahtuvaa yhteistyötä osapuolten yhdessä sopimalla tavalla.

3.8 ARTIKLA

Kuluttajapolitiikka

Osapuolet toteavat, että on tärkeää varmistaa kuluttajansuojan korkea taso, ja pyrkivät sen vuoksi tekemään yhteistyötä kuluttajapolitiikan alalla. Tällaisen yhteistyön puitteissa voidaan mahdollisuuksien mukaan

- a) vaihtaa tietoja osapuolten kuluttajansuojakehyksistä, myös kuluttajalainsäädännöstä, kulutustavaroiden turvallisuudesta, kuluttajien oikeussuojakeinoista ja kuluttajalainsäädännön valvonnasta;
- b) kannustaa perustamaan riippumattomia kuluttajajärjestöjä ja kehittämään kuluttaja-asiamiesten välistä yhteydenpitoa.

3.9 ARTIKLA

Konsulisuojelu

Meksiko suostuu siihen, että sen alueella edustettuina olevien jäsenvaltioiden diplomaatti- ja konsuliviranomaiset antavat suojelua myös sellaisten jäsenvaltioiden kansalaisille, joilla ei ole maassa pysyvää edustustoa, joka pystyisi määrättyssä tapauksessa antamaan tosiasiallista konsulisuojelua, samoin edellytyksin kuin omille kansalaisilleen.

3.10 ARTIKLA

Katastrofiriskien hallinta ja pelastuspalvelu

Osapuolet tunnustavat, että on tarpeen hallita sekä niiden omia että maailmanlaajuisia luonnonkatastrofeja ja ihmisen aiheuttamia katastrofeja. Osapuolet vahvistavat yhteisen sitoumuksensa kehittää yhteiskuntiensa ja infrastruktuurinsa selviytymiskyvyn parantamiseen tähtääviä ehkäisy-, lieventämis-, valmius-, varhaisvaroitus-, reagointi- ja kunnostustoimenpiteitä ja tehdä tarvittaessa kahden- ja monenvälistä yhteistyötä, jotta voidaan parantaa maailmanlaajuisen katastrofiriskien hallinnan tuloksia katastrofiriskien vähentämistä koskevan Sendain kehyksen 2015–2030, kestävän kehityksen tavoitteiden, Pariisin ilmastopöytäkirjan, jäljempänä 'Pariisin sopimus', ja uuden kaupunkikehitysohjelman mukaisesti.

4 LUKU

KESTÄVÄ KEHITYS

4.1 ARTIKLA

Kestävä kehitys

1. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kestävän kehityksen saavuttamiseen Agenda 2030 -toimintaohjelman mukaisesti. Osapuolet tunnustavat, että pitkän aikavälin kestävä kehitys edellyttää osallistavaa talouskasvua, sosiaalista hyvinvointia ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Nämä kolme ulottuvuutta kytkeytyvät tiukasti toisiinsa ja vahvistavat toisiaan.
2. Osapuolet edistävät kestävän kehityksen kolmea ulottuvuutta eli talous-, sosiaali- ja ympäristöulottuvuutta tasapainoisella tavalla, mukaan lukien luonnonvarojen vastuullinen ja tehokas käyttö ja niiden kestävä hallinta, omien prioriteettiensa ja olosuhteidensa mukaisesti ja lisäävät tietoisuutta ympäristövahinkojen taloudellisista ja sosiaalisista kustannuksista, kestäättömistä tuotanto- ja kulutustavoista ja niiden vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin.
3. Osapuolet edistävät inhimillistä ja osallistavaa kestäväää kehitystä vuoropuhelun, yhteisten toimien, parhaiden käytäntöjen jakamisen, kaikkia tasoja koskevan hyvän hallinnon ja rahoitusvarojen käyttöönoton avulla hyödyntäen olemassa olevia rahoitusvälineitä parhaalla mahdollisella tavalla ja selvittämällä uusien rahoitusvälineiden elinkelpoisuutta.

4.2 ARTIKLA

Kestävää kehitystä tukeva yhteistyö

1. Kehitysyhteistyön päätavoitteena on panna täytäntöön Agenda 2030 -toimintaohjelma sen moniulotteista ja ihmiskeskeisestä lähestymistapaa kunnioittaen ja saavuttaa kestävän kehityksen tavoitteet. Tuloksellista kehitysyhteistyötä koskevan maailmanlaajuisen kumppanuuden puitteissa laaditut tuloksellisen kehitysyhteistyön periaatteet, jotka perustuvat Pariisissa 2 päivänä maaliskuuta 2005 pidetyssä avun tuloksellisuutta käsitelleessä korkean tason foorumissa hyväksyttyyn avun tuloksellisuutta koskevaan Pariisin julistukseen ja Accrassa 4 päivänä syyskuuta 2008 pidetyssä avun tuloksellisuutta käsitelleessä korkean tason foorumissa hyväksyttyyn Accran toimintaohjelmaan, ovat tärkeitä välineitä pyrittäessä maksimoimaan kehitysyhteistyön vaikuttavuus.
2. Osapuolet ratkovat kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä haasteita asettamalla etusijalle kunkin osapuolen tarpeet ja kansallisen sitoutuneisuuden, ottamalla huomioon alueellisen kontekstin sekä luomalla synergioita ja kehityskumppanuuksia alan eri sidosryhmien, kuten kansalaisyhteiskunnan, paikallishallinnon, yksityisen sektorin ja voittoa tavoittelemattomien järjestöjen, kanssa. Osapuolet tunnustavat hallitusten keskeisen roolin kehityksen edistämisessä, mutta ne tekevät yhteistyötä edistääkseen kestävää kehitystä tukevien käytäntöjen omaksumista myös yksityisellä sektorilla, erityisesti pk-yrityksissä.
3. Osapuolet tekevät yhteistyötä parantaakseen asteittain globaalia resurssitehokkuutta ja kulutus- ja tuotantotapojen kestävyyttä sovittujen kansainvälisten kehysten mukaisesti ja pyrkivät toteuttamaan toimia, joiden tavoitteena on talouskasvun erottaminen ympäristön tilan heikkenemisestä.

4. Osapuolet käyvät säännöllistä poliittista vuoropuhelua kestävästä kehityksestä ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta yhteisten painopisteiden pohjalta voidakseen parantaa kehitysyhteistyönsä laatua ja tuloksellisuutta kansainvälisesti hyväksytyjen avun ja kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskevien periaatteiden mukaisesti.

5. Osapuolet tunnustavat, että biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen ja kestävän hyödyntämisen sisällyttäminen alakohtaisiin ja monialaisiin suunnitelmiin, ohjelmiin ja politiikkoihin asiaankuuluvilla sektoreilla samoin kuin oikeudellisten ja institutionaalisten kehysten sekä sisäisten sääntelykehysten lujittaminen voivat edistää myönteisten vaikutusten aikaansaamista biologisen monimuotoisuuden ja sen ekosysteemipalveluiden kannalta sekä kestävän kehityksen saavuttamista. Näin ollen osapuolet tekevät yhteistyötä valtavirtaistaakseen biologisen monimuotoisuuden soveltuvien osien asiaankuuluville aloille ja tehostaakseen toimia, joiden tavoitteena on pysäyttää luontokato ja parantaa ihmisten hyvinvointia.

6. Osapuolet tekevät yhteistyötä ja toteuttavat yhteisiä toimia, myös harjoittamalla kahdenvälistä koordinoitua asiaankuuluvilla monenvälisillä foorumeilla, ja tekevät myös alueellista ja kolmenvälistä yhteistyötä, mieluiten olemassa olevien mekanismien ja aloitteiden puitteissa ja kestävästä kehityksestä koskevan vuoropuhelunsa ja Agenda 2030 -toimintaohjelmaan sitoutumisensa huomioon ottaen. Yhteistyöaloja voivat olla muun muassa

- a) kestävän kehityksen tavoitteiden ja alatavoitteiden saavuttaminen;
- b) ympäristönsuojelu kaikilla tasoilla, mukaan lukien luonnonvarojen suojelu ja kestävä hyödyntäminen;

- c) ilmastonmuutos, resilienssi, katastrofiriskien hallinta ja kestävä energia;
- d) turvallisuuden ja kehityksen välinen yhteys, mukaan lukien vakauden ja turvallisuuden rakentaminen, oikeusvaltioperiaatteen tukeminen sekä maailman huumeongelman ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunta;
- e) osallistava kasvu ja työpaikkojen luominen;
- f) hallintotapa, mukaan lukien finanssi-, talous-, ympäristö- ja sosiaalishallinnon vahvistaminen;
- g) koulutus, myös korkea-asteen ja teknillinen ja ammatillinen koulutus, valmiuksien kehittäminen, innovointi ja vaihtotoiminta näillä aloilla; ja
- h) strategiat yksityisen sektorin osallistamiseksi.

7. Osapuolet jatkavat kolmenvälisten yhteistyötoimien kehittämistä tukeakseen kolmansia maita kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanossa, mukaan lukien vähiten kehittyneet maat ja muut haavoittuvassa asemassa olevat kehitysmaat, kuten pienet kehittyvät saarivaltiot. Tältä osin osapuolet kartoittavat innovatiivisia osallistumistapoja, tapauksen mukaan myös edistyneempien kehitysmaiden osalta. Kolmenväliseen yhteistyöhön kuuluu kolmansien maiden tarpeisiin perustuvien räätälöityjen strategioiden ja yhteisesti sovittujen toimien tukeminen. Tätä varten osapuolet kehittävät koordinoituja yhteistyötoimia, kuten teknistä apua, koulutusta, valmiuksien kehittämistä, tietämyksen jakamista ja muita osapuolten kesken ja yhteistyössä vastaanottavan kolmannen maan kanssa määriteltyjä yhteistyömuotoja.

8. Tällaista yhteistyötä voidaan tehdä muun muassa
- a) kehittämällä valmiuksia ja jakamalla tietämystä kurssien, työpajojen, seminaarien, asiantuntijavaihdon, selvitysten ja yhteisen tutkimuksen avulla;
 - b) mobilisoimalla rahoitusvaroja toteuttamalla rahoitusta yhdistäviä toimia yhteistyössä Euroopan investointipankin ja muiden tukikelpoisten eurooppalaisten kehitysrahoituslaitosten kanssa;
 - c) harkitsemalla tarvittaessa muita kehitysrahoituksen muotoja, erityisesti innovatiivisia rahoitusmekanismeja, kuten kolmenvälistä yhteistyötä; ja
 - d) vaihtamalla tietoja kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskevista parhaista käytännöistä.
9. Osapuolet tekevät yhteistyötä lisätäkseen vastuuvollisuutta ja läpinäkyvyyttä keskittymällä kehitystulosten parantamiseen ja vahvistaakseen kansallisia järjestelmiä kestävien palvelujen tarjoamiseksi ja sukupuolinäkökohtien huomioon ottamiseksi kaikissa ohjelmissa ja välineissä.
10. Kehitysyhteistyössä noudatetaan kansainvälisesti sovittuja periaatteita ja politiikkoja, joihin molemmat osapuolet ovat sitoutuneet.

4.3 ARTIKLA

Kestävää kaupunkikehitystä koskeva toimintaohjelma

Osapuolet tekevät yhteistyötä pannakseen täytäntöön kestävää kaupunkiasutusta edistäviä politiikkoja, mukaan lukien uuteen kaupunkikehitysohjelmaan perustuvat politiikat, joilla pyritään rakentamaan kaupunkeja ja asuinyhdyskuntia, joissa kaikki voivat nauttia yhtäläisistä oikeuksista ja mahdollisuuksista ja perusvapauksistaan kestävän kehityksen tavoitteiden ja alatavoitteiden, erityisesti turvallisten ja kestävien kaupunkien sekä asuinyhdyskuntien takaamista koskevan tavoitteen 11, mukaisesti.

4.4 ARTIKLA

Alue- ja kaupunkipolitiikan kehittäminen

1. Osapuolet tunnustavat tasapainoisen ja kestävä alue- ja kaupunkikehityksen edistämiseen tähtäävien politiikkojen merkityksen keinona edistää tuloksellisella tavalla Agenda 2030 -toimintaohjelman ja uuden kaupunkikehitysohjelman tavoitteiden toteutumista.
2. Osapuolet edistävät yhteistyötä ja kumppanuutta, johon osallistuvat kaikki aluekehityksen ja kaupunkien kestävä kehityksen keskeiset toimijat ja jolla pyritään ratkomaan alueellisia ja kaupunkeihin liittyviä haasteita yhtenäisellä ja kokonaisvaltaisella tavalla.
3. Osapuolet kehittävät mahdollisuuksien mukaan konkreettisia mahdollisuuksia alueiden ja kaupunkien keskinäiselle yhteistyölle kestävien ratkaisujen löytämiseksi alueellisiin ja kaupunkeihin liittyviin haasteisiin sekä valmiuksien edelleen kehittämiseksi kokemuksi ja käytäntöjä vaihtamalla sekä vastavuoroisen oppimisen avulla.

5 LUKU

YMPÄRISTÖ, ILMASTONMUUTOS JA ENERGIA

5.1 ARTIKLA

Ympäristö

1. Osapuolet tunnustavat tarpeen suojella, säilyttää, ennallistaa ja hoitaa kestäväällä tavalla luonnonvaroja ja biologista monimuotoisuutta, mukaan lukien maaperä, maa, metsät, vesi, valtameret, muut meret ja merelliset luonnonvarat, kestävä kehityksen lähtökohtana ja keinona huolehtia nykyisten ja tulevien sukupolvien tarpeista.
2. Osapuolet tunnustavat maailmanlaajuisen ympäristöhallinnon ja kansainvälisten sääntöjen, myös monenvälisten ympäristösopimusten, tärkeyden pyrittäessä ratkomaan yhteisiä ympäristöhaasteita. Kumpikin osapuoli vahvistaa sitoumuksensa panna täytäntöön monenväliset ympäristösopimukset, joiden osapuoli se on.

3. Osapuolet vahvistavat yhteistyötään yhteisesti sovituilla ensisijaisilla aloilla, jotka koskevat ympäristönsuojelua, luonnonvarojen suojelua, vastuullista ja tehokasta käyttöä ja kestävää hallintaa sekä ympäristönäkökohtien huomioon ottamista kaikilla yhteistyöaloilla, myös kansainvälisessä ja alueellisessa kontekstissa. Tällaisia ensisijaisia aloja voivat olla

- a) hyvän ympäristöhallinnon edistäminen, mukaan lukien poliittinen vuoropuhelu ja yhteistyö esimerkiksi YK:n ympäristökokouksen päätöslauselmien ja monenvälisten ympäristösopimusten täytäntöönpanossa, sekä ympäristölainsäädännön noudattamisen edistäminen;
- b) kahdenvälisten painopisteiden määrittäminen, tietojen, teknisen asiantuntemuksen ja parhaiden käytäntöjen vaihtaminen sekä teknologian ja osaamisen siirtäminen muun muassa seuraavilla aloilla:
 - i) ympäristölainsäädännön täytäntöönpano ja noudattamisen valvonta;
 - ii) vihreä kasvu, mukaan lukien kestävä kulutus ja tuotanto, resurssitehokkuus, kiertotalous ja vihreä rahoitus;
 - iii) biologisen monimuotoisuuden huomioon ottaminen talouden eri aloilla ja tuotantoaloilla;
 - iv) metsien suojelu, säilyttäminen ja kestävä hoito;

- v) biologisen monimuotoisuuden suojeleminen, säilyttäminen ja kestävä hyödyntäminen, mukaan lukien ekosysteemien ja ekosysteemipalvelujen kartoitus, arviointi ja arvottaminen ja muut taloudelliset välineet biologisen monimuotoisuuden suojelemiseksi, sekä geenivarojen saatavuus ja niiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jakaminen;
- vi) maaperän huonontuminen ja aavikoituminen;
- vii) luonnonvaraisten eläinten ja kasvien, metsävarojen ja geenivarojen laittoman talteenoton ja kaupan ehkäiseminen ja torjunta sekä niiden laillisen, kestävän ja jäljitettävissä olevan kaupan tukeminen;
- viii) kemikaalien ja jätteiden hyvä huolto;
- ix) integroitu vesivarojen hoito sekä ilma- ja maaperäpolitiikka;
- x) rannikko- ja meriympäristön säilyttäminen ja hoito sekä kestävä sininen talous;
- xi) suojelualueiden nimeäminen, edustavuus, tehokas hoito ja niiden väliset yhteydet sekä muut tehokkaat alueperusteiset suojelutoimenpiteet, mukaan lukien suojellut merialueet; ja
- xii) mahdollisuuksien mukaan yhteistyö yksityisen sektorin kanssa tässä kohdassa tarkoitetuilla aloilla.

5.2 ARTIKLA

Ilmastonmuutos

1. Osapuolet toteavat, että ilmastonmuutoksen kiireellinen uhka edellyttää yhteisiä toimia vähäpäästöisen ja ilmastonmuutoksen kestävä kehityksen edistämiseksi sekä sopeutumistoimia.
2. Osapuolet tunnustavat ilmastonmuutosta koskevien kansainvälisten sääntöjen ja sopimusten, erityisesti New Yorkissa 9 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen (UNFCCC) ja Pariisin sopimuksen tärkeyden, korostavat niiden täytäntöönpanon olevan peruuttamatonta ja vahvistavat näistä sopimuksista johtuvat sitoumuksensa.
3. Osapuolet tekevät yhteistyötä vahvistaakseen UNFCCC:n mukaista yhteistyötään, pannakseen täytäntöön Pariisin sopimuksen ja kansallisesti määritellyt panoksensa, jäljempänä 'kansalliset panokset', sekä kehottaakseen muita maita tekemään niin ja laatimaan pitkän aikavälin strategioita kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.
4. Tällaisen yhteistyön puitteissa voidaan
 - a) tukea lisätoimia, joilla edistetään kansallista keskustelua ja poliittista työtä;
 - b) tukea vähähiilistä talouskehitystä Pariisin sopimuksen mukaisesti;

- c) ulottaa kansalliset panokset koskemaan kansallisia alakohtaisia politiikkoja ja toimenpiteitä, jotka kattavat liikenteen, energian, infrastruktuurin, kaupunkisuunnittelun, maankäytön ja investointialan strategiat, mukaan lukien sopeutumisprosessien sisällyttäminen alakohtaisiin kehitysstrategioihin;
- d) tukea taustoittavaa vuoropuhelua ja toimenpiteiden varhaista määrittelyä ilmastotoimien arvioimiseksi kaikissa maissa;
- e) kehittää Pariisin sopimuksen mukaisia avoimuuspyrkimyksiä, mukaan lukien poliittinen vuoropuhelu ja yhteistyö yhteisesti sovituilla painopistealoilla;
- f) tehostaa muita prosesseja, kuten Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) hanketta kansainvälisen ilmailun päästöjen vakauttamiseksi vuoden 2020 tasolle, Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) laatimaa ja hyväksymää kokonaisvaltaista strategiaa alusten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi tai kunnianhimoista hanketta fluorihilivedyistä (jäljempänä 'HFC-yhdisteet') asteittain luopumiseksi otsonikerrosta heikentävistä aineista tehtyyn Montrealin pöytäkirjaan Kigalissa 15 päivänä lokakuuta 2016 hyväksytyn muutoksen mukaisesti, mukaan lukien muutoksen ratifiointi ja nopean täytäntöönpanon varmistaminen, jotta voidaan saavuttaa maailmanlaajuisesti kunnianhimoinen tavoite HFC-yhdisteiden kulutuksesta ja tuotannosta asteittain luopumiseksi;
- g) edistää sisäisiä ilmastopolitiikkoja ja -ohjelmia Pariisin sopimuksen puitteissa, mukaan lukien päästöjen seurannan sekä markkinamekanismien ja muiden mekanismien edistäminen, kestävän ja ilmastomuutoksen kestävän infrastruktuurin kehittäminen, uusiutuva energia, energiatehokkuus ja kestävä liikenne, sekä sellaisia politiikkoja ja ohjelmia, joilla puututaan metsäkadosta ja metsien, maaperän ja kaikkien ekosysteemien tilan heikkenemisestä aiheutuviin kielteisiin ilmastovaikutuksiin;

- h) vahvistaa synergioita valtion toimia täydentävien yrittäjien, kansalaisjärjestöjen ja paikallisviranomaisten kanssa;
- i) edistää yksityisen sektorin osallistumista vähähiiliseen talouteen;
- j) edistää markkinapohjaisia toimenpiteitä hiilen hinnoittelun käyttöön ottamiseksi ja aiheuttamisperiaatteen noudattamiseksi;
- k) tehostaa kaupallisesti kannattavien, vähäpäästöisten ja muiden ilmastoystävällisten teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa;
- l) luopua asteittain fossiilisten polttoaineiden tuista ja edistää kestävä ja vähähiilisen talouden kehittämistä esimerkiksi investoimalla uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkaisiin ratkaisuihin;
- m) tehostaa kahdenvälistä vuoropuhelua ja toimenpiteitä, jotka koskevat ilmastonmuutokseen sopeutumista, sen vaikutusten hillitsemistä ja täytäntöönpanokeinoja, mukaan lukien teknologian siirto, valmiuksien kehittäminen ja rahoitus;
- n) edistää läpileikkaavan sukupuoli- ja nuorisonäkökulman omaksumista Agenda 2030 -toimintaohjelman ja Pariisin sopimuksen täytäntöönpanossa;
- o) edistää vesivaroihin kohdistuvia ilmastovaikutuksia koskevia politiikkoja;

- p) panna täytäntöön vettä ja ilmastomuutokseen sopeutumista joissa, järvissä ja pohjavettä johtavissa kerroksissa koskeva Pariisin sopimus, joka esiteltiin YK:n ilmastokokouksessa Pariisissa 2 päivänä joulukuuta 2015, sekä Liman–Pariisin toimintaohjelma, joka otettiin käyttöön New Yorkin ilmastihuippukokouksessa 23 päivänä syyskuuta 2014;
- q) lujittaa yhteistyöjärjestelyjä sen varmistamiseksi, että kansalliset panokset olisivat tulevaisuudessa kunnianhimoisempia, maailmanlaajuinen tilannekatsausprosessi huomioon ottaen.

5.3 ARTIKLA

Energia

1. Osapuolet tunnustavat energia-alan tärkeyden taloudellisen vaurauden sekä kansainvälisen rauhan ja vakauden kannalta ja korostavat, että energia-alan muutos on avainasemassa Agenda 2030 -toimintaohjelmassa ja Pariisin sopimuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ne toteavat, että on tarpeen parantaa ja monipuolistaa energiansaantia (mukaan lukien uusiutuvan energian edistäminen), edistää innovointia, tutkimusta ja inhimillisten voimavarojen kehittämistä ja koulutusta sekä parantaa energiatehokkuutta, jotta voidaan parantaa energiatuottavuutta ja -varmuutta sekä taata turvallinen, kestävä ja kohtuuhintainen energia. Osapuolet tekevät työtä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Osapuolet vaihtavat tietoja energia-asioista ja tekevät kahdenvälistä, alueellista ja monenvälistä yhteistyötä edistääkseen avoimia ja kilpailukykyisiä markkinoita, jakaakseen parhaita käytäntöjä, edistääkseen tieteseen perustuvaa ja avointa sääntelyä ja keskustellakseen energiaa koskevista yhteistyöaloista esimerkiksi kansainvälisillä foorumeilla sekä kansainvälisten mekanismien ja aloitteiden puitteissa.

6 LUKU

MAATALOUS-, MERI- JA KALASTUSASIAT

6.1 ARTIKLA

Maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskeva yhteistyö

Osapuolet tekevät yhteistyötä muun muassa seuraavissa asioissa:

- a) maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskeva politiikka;
- b) maatalouden markkinanäkymät;
- c) luonnonvarojen kestävä hoito ja ilmastotoimet;
- d) kestävä ja häiriönsietokykyinen maatalous, johon pyritään edistämällä tietoisuutta Maailman ruokaturvakomitean laatimista maatalouteen ja elintarvikejärjestelmiin tehtäviä vastuullisia investointeja koskevista periaatteista ja vapaaehtoisista maa- ja luonnonvaraoikeuksien hyvää hallintaa koskevista ohjeistoista;
- e) maaseudun kehittämisen edistäminen, mihin pyritään kehittämällä valmiuksia kauppaan liittyvissä kysymyksissä, mukaan lukien maantieteelliset merkinnät immateriaalioikeuksina;

- f) luonnonmukainen maatalous;
- g) tutkimus ja innovointi;
- h) kestävien tuotantoprosessien organisointi ja kehittäminen
maatalouselintarviketeollisuudessa (maatalous ja karjankasvatus);
- i) maaseutuyhteisöjen organisoiminen ja tuottava kehittäminen;
- j) ruokaturva;
- k) sadonkorjuun jälkeisen hävikin ja ruokajätteen ehkäiseminen;
- l) maataloustuotteiden ja eläinperäisten tuotteiden tuotantoa ja hallintaa koskeva
soveltava tutkimus; ja
- m) maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden jalostus.

6.2 ARTIKLA

Meri- ja kalastusasiat

1. Osapuolet tunnustavat kalastuksen, vesiviljelyn ja muun merellä harjoitettavan toiminnan suojelun ja niiden kestävän ja vastuullisen hallinnan tärkeyden samoin kuin niiden roolin taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien mahdollisuuksien tarjoajana nykyisille ja tuleville sukupolville.

2. Osapuolet lujittavat vuoropuhelua ja yhteistyötä yhteisen edun mukaisissa kalastus- ja meriasioissa.

3. Kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti osapuolet

- a) edistävät maailmanlaajuisen valtamerten hallinnointijärjestelmän parantamista muun muassa korjaamalla sääntelyn ja täytäntöönpanon puutteita ja edistämällä asiaankuuluvien asiakirjojen ratifiointia ja täytäntöönpanoa kolmansien maiden kanssa meri- ja kalastusalailla;
- b) ottavat käyttöön tehokkaita seuranta-, valvonta- ja tarkkailutoimenpiteitä, kuten tarkkailijajärjestelmiä, alusten seurantajärjestelmiä, uudelleenlastauksen valvontaa, merellä tehtäviä tarkastuksia, satamavaltion toimenpiteitä ja niihin liittyviä seuraamuksia, joiden tarkoituksena on suojella kalakantoja ja torjua liikakalastusta;
- c) toteuttavat uusia tai jatkavat entisiä toimia ja tekevät yhteistyötä laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän (LIS) kalastuksen torjumiseksi, tarvittaessa myös vaihtamalla tietoja LIS-toiminnasta niiden vesillä sekä sellaisten toimintalinjojen ja toimenpiteiden täytäntöönpanosta, joilla LIS-tuotteet pyritään eliminoimaan kauppavirroista ja kalankasvatustoiminnasta;
- d) tekevät yhteistyötä alueellisissa kalastusjärjestöissä, joissa molemmat osapuolet ovat jäseniä, tarkkailijoita tai yhteistyötä tekeviä muita kuin sopimuspuolia, tai tekevät yhteistyötä tällaisten järjestöjen kanssa hyvän hallinnon aikaansaamiseksi, myös edistämällä tieteseen perustuvia päätöksiä ja tällaisten päätösten noudattamista kyseisissä järjestöissä;

- e) edistävät kestävien, ympäristön kannalta vastuullisten ja taloudellisesti kilpailukykyisten tuotantoprosessien kehittämistä makean ja suolaisen veden vesiviljelyalalla;
- f) parantavat valtamerien turvallisuutta;
- g) vähentävät valtameriin kohdistuvia paineita muun muassa torjumalla merten roskaantumista;
- h) edistävät merten aluesuunnittelua sekä rannikkoalueiden yhdenmukaista käyttöä ja hoitoa;
- i) tukevat meritutkimusta ja -bioteknologiaa; ja
- j) vaihtavat parhaita käytäntöjä mereen liittyvästä osapuolten yhteisen edun mukaisesta taloudellisesta toiminnasta, kuten valtamerienergiasta sekä rannikko- ja merimatkailusta.

7 LUKU

TALOUSPOLITIikka

7.1 ARTIKLA

Makrotalouspolitiikka

Osapuolet vahvistavat viranomaistensa välistä vuoropuhelua makrotalouspolitiikasta ja -suuntauksista ja edistävät niitä koskevien tietojen ja näkemysten vaihtoa.

7.2 ARTIKLA

Yritykset ja teollisuus, myös pienet ja keskisuuret yritykset

1. Osapuolet edistävät pienten ja keskisuurten yritysten, jäljempänä 'pk-yritykset', kehitystä ja kilpailukyvyn parantamista suositavaa toimintaympäristöä sekä tarvittaessa horisontaalista teollisuuspoliittista yhteistyötä. Tällaisen yhteistyön puitteissa voidaan
 - a) edistää talouden toimijoiden välisiä yhteyksiä ja yhteisiä investointeja ja perustaa yhteisyrityksiä ja yhteisiä tietoverkkoja käynnissä olevien horisontaalisten ohjelmien puitteissa;

- b) vaihtaa tietoja ja kokemuksia pk-yritysten kilpailukykyä parantavien toimintaedellytysten luomisesta ja pk-yritysten perustamismenettelyistä;
 - c) helpottaa kummankin osapuolen pk-yritysten toimintaa;
 - d) vaihtaa tietoja ja kokemuksia Teollisuus 4.0:sta; ja
 - e) edistää yritysten yhteiskuntavastuuta, vastuuvollisuutta ja vastuullisia liiketoimintakäytäntöjä, mukaan lukien kestävä kulutus ja tuotanto.
2. Osapuolet helpottavat yksityisen sektorin yhteistyötoimia.

7.3 ARTIKLA

Yritystoiminta ja ihmisoikeudet

Osapuolet edistävät yritysten yhteiskuntavastuuta asiaa koskevien kansainvälisten normien, kuten yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden, monikansallisille yrityksille tarkoitettujen OECD:n toimintaohjeiden ja vastuullista liiketoimintaa koskevien OECD:n due diligence -ohjeiden, mukaisesti kansallisella tasolla ja valmiuksien kehittämistä ja kokemusten vaihtoa kansainvälisellä tasolla.

7.4 ARTIKLA

Raaka-aineet

1. Osapuolet tunnustavat, että avoin ja markkinapohjainen lähestymistapa on paras tapa luoda suotuisa ympäristö raaka-aineiden tuotantoon ja kauppaan tehtäville investoinneille.
2. Osapuolet edistävät raaka-aineisiin liittyviä kysymyksiä koskevaa yhteistyötä asiaankuuluvissa alueellisissa tai monenvälisissä yhteyksissä tai jommankumman osapuolen pyynnöstä kahdenvälisellä vuoropuhelulla, joka perustuu yhteisiin etuihin. Yhteistyöllä pyritään poistamaan raaka-aineiden kaupan esteitä tällaisissa yhteyksissä, vahvistamaan raaka-aineiden kaupan sääntöihin perustuvaa maailmanlaajuista kehystä, edistämään avoimuutta raaka-aineiden maailmanmarkkinoilla ja tukemaan kestävästä kehitystä.
3. Tällaiseen yhteistyöhön voi sisältyä tietojenvaihtoa, joka koskee
 - a) tarjontaa ja kysyntää sekä kahdenväliseen kauppaan, kahdenvälisiin investointeihin ja kansainväliseen kauppaan liittyviä kysymyksiä;
 - b) raaka-aineiden sekä niihin liittyvien palveluiden ja investointien tulliesteitä ja tullien ulkopuolisia esteitä;
 - c) osapuolten sääntelykehyksiä;
 - d) raaka-aineiden tuotantoprosesseihin ja käyttöön sovellettavia teknologioita; ja
 - e) kaivosteollisuuden kestävästä kehityksestä liittyviä parhaita käytäntöjä, mukaan lukien mineraalipolitiikka, maankäytön suunnittelu, lupamenettelyt, avoimuus ja hallinto.

7.5 ARTIKLA

Tilastot

Osapuolet tekevät yhteistyötä tilastojen alalla erityisesti edistämällä aktiivisesti parhaiden käytäntöjen jakamista. Tällaiseen yhteistyöhön voi kuulua

- a) aktiivisempi osallistuminen korkean tason kansainvälisiin kokouksiin, joissa käsitellään yhteistä etua koskevia aiheita;
- b) tilastomenetelmien yhdenmukaistaminen datan vertailukelpoisuuden parantamiseksi; ja
- c) virallisten tilastojen tuottaminen ja levittäminen sekä indikaattoreiden kehittäminen.

7.6 ARTIKLA

Liikenne

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä ja lisäävät vuoropuhelua kaikilla merkityksellisillä liikennepolitiikan osa-alueilla, mukaan lukien yhdennetty liikennepolitiikka, parantaakseen tavaroiden ja matkustajien liikkumista, kehittääkseen meri- ja lentoliikenteen turvallisuutta ja turvatoimia, parantaakseen ympäristönsuojelua ja tehostaakseen kuljetusjärjestelmiään.

2. Tällaisen yhteistyön ja vuoropuhelun puitteissa voidaan
- a) vaihtaa osapuolten liikennepolitiikkaan liittyviä tietoja ja parhaita käytäntöjä;
 - b) lujittaa Meksikon ja unionin välisiä suhteita ilmailun alalla muun muassa selvittämällä mahdollisuutta tehdä erityinen ilmailusopimus;
 - c) edistää pyrkimyksiä taata rajoittamaton pääsy kansainvälisille meriliikennemarkkinoille ja alan kauppaan kaupallisin perustein ja reilun kilpailun periaatteita noudattaen;
 - d) helpottaa meriliikennettä, logistiikkaketjuja ja multimodaaliliikennettä kilpailukyvyn ja taloudellisten suhteiden parantamiseksi;
 - e) edistää liikennealan ympäristöasioita;
 - f) helpottaa asiantuntijoiden vuoropuhelua ja yhteistyötä liikennealan kansainvälisillä foorumeilla; ja
 - g) tukea rajatylittävää sähköistä tiedonkulkua toimivia ja kustannustehokkaita liikennepalveluja suosivan ympäristön luomiseksi.

8 LUKU

KOULUTUS-, KULTTUURI- JA SOSIAALIASIAT

8.1 ARTIKLA

Koulutus

Osapuolet edistävät yhteistyötä ja vuoropuhelua asiaankuuluvilla koulutuksen osa-alueilla

- a) parantamalla korkea-asteen sekä teknillistä ja ammatillista koulutusta;
- b) lisäämällä korkea-asteen oppilaitosten opiskelijoiden, tutkijoiden sekä opetus- ja hallintohenkilöstön liikkuvuutta; ja
- c) edistämällä korkea-asteen oppilaitosten valmiuksien kehittämistä, mukaan lukien ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojaksojen tunnustamismekanismien parantaminen.

8.2 ARTIKLA

Kulttuuri

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä asiaankuuluvilla kansainvälisillä foorumeilla, erityisesti YK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestössä (Unesco), yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja kulttuurisen moninaisuuden edistämiseksi muun muassa panemalla täytäntöön Unescon yleiskokouksessa Pariisissa 20 päivänä lokakuuta 2005 hyväksytyn yleissopimuksen kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä.
2. Osapuolet edistävät tiiviimpää yhteistyötä kulttuuri- ja luovilla aloilla ja toimialoilla, mukaan lukien kehittyvät ja uudet teknologiat ja audiovisuaalinen media, lisätäkseen muun muassa keskinäistä ymmärrystä ja toistensa kulttuurien tuntemusta.
3. Osapuolet edistävät kulttuurivaihtoa ja toteuttavat yhteisiä aloitteita käytettävissä olevissa yhteistyöpuiteissa kulttuurin eri osa-alueilla.
4. Osapuolet edistävät taide- ja kulttuurialan digitaalisen sisällön luomiseen, tunnetuksi tekemiseen ja levittämiseen liittyvää yhteistyötä ja yhteisiä aloitteita sellaisen oikeudellisen kehyksen puitteissa, jossa tunnustetaan luovan työn tekijöiden työ ja arvostetaan sitä, keinona parantaa kulttuurin ja sen osatekijöiden yleistä saatavuutta.

5. Osapuolet edistävät kulttuurien välistä vuoropuhelua omien kansalaisjärjestöjensä kesken ja yksityishenkilöiden kesken.

6. Osapuolet tunnustavat kulttuurin roolin konfliktineston ja kestävän kehityksen taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien ulottuvuuksien mahdollistajana ja edistäjänä ottaen huomioon, että kulttuuri- ja luovat alat ovat kehittyneiden ja kehittyvien maiden talouksien merkittäviä vetureita.

8.3 ARTIKLA

Työllisyys- ja sosiaaliasiat

1. Osapuolet tunnustavat, että elintason parantamisen, laadukkaiden työpaikkojen luomisen ja ihmisarvoisen työn edistämisen olisi oltava työllisyys- ja sosiaalipolitiikkojen ytimessä.

2. Osapuolet kunnioittavat ja edistävät niitä työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia, jotka vahvistetaan Genevessä 18 päivänä kesäkuuta 1998 pidetyssä kansainvälisessä työkonferenssissa hyväksytyssä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) julistuksessa työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä vastaavissa ILO:n yleissopimuksissa, joiden osapuoliana ovat.

3. Osapuolet tehostavat yhteistyötään työllisyyden, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja sosiaaliasioiden aloilla sekä edistävät tietojenvaihtoa työllisyydestä, työterveydestä ja -turvallisuudesta, työmarkkinakysymyksistä ja sosiaalisesta suojelusta.

8.4 ARTIKLA

Teknologian eksponentiaalinen muutos

Osapuolet jakavat kokemuksia ja parhaita käytäntöjä siitä, miten teknologian eksponentiaalisen muutoksen ja automaation vaikutuksia voidaan hallita tuloksellisella ja kokonaisvaltaisella tavalla, sekä siitä, miten ne vaikuttavat kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen.

8.5 ARTIKLA

Sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja osallisuus

Osapuolet tekevät yhteistyötä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi vähentämällä köyhyyttä sen kaikissa muodoissa, eriarvoisuutta ja sosiaalista syrjäytymistä tavoitteenaan saavuttaa kestävä kehityksen tavoitteet maailmanlaajuisesti ja edistää oikeudenmukaista globalisaatiota, täystyöllisyyttä ja ihmisarvoista työtä kaikille miehille ja naisille muun muassa

a) parantamalla sosiaalisen suojelun järjestelmiä;

- b) edistämällä yhtäläisiä mahdollisuuksia ja syrjimättömyyttä sosiaalipolitiikan avulla;
- c) tukemalla innovaatioita, joilla pyritään vastataan sosiaalisiin haasteisiin, vaihtamalla tietoja parhaista käytännöistä ja edistämällä aiheeseen liittyvää vuoropuhelua ja tutkimusta; ja
- d) edistämällä yhteiskunnallista ja taloudellista solidaarisuutta osallisuuden lisäämiseksi ja köyhyyden torjumiseksi.

8.6 ARTIKLA

Terveys

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä kansanterveyden alalla, mukaan lukien sairauksien ehkäisy ja terveyden edistäminen, parantaakseen kansanterveyden tasoa ja edistääkseen yleistä sairausvakuutusturvaa.
2. Tällaisen yhteistyön puitteissa voidaan
 - a) vaihtaa tietoja yhteistä etua koskevista kysymyksistä ja tehdä yhteistyötä niiden tiimoilta;
 - b) edistää kansainvälisten terveyttä koskevien sopimusten täytäntöönpanoa; ja
 - c) helpottaa vaihtotoimintaa, apurahojen saantia ja koulutusohjelmien järjestämistä 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla.

8.7 ARTIKLA

Matkailu

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä matkailun alalla. Tällaisen yhteistyön ensisijaisena tavoitteena on parantaa tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa matkailun tasapainoisen ja kestävä kehityksen varmistamiseksi sekä työpaikkojen luomisen ja talouden kehityksen tukemiseksi.

2. Yhteistyössä keskitytään

- a) suojelemaan luonnon- ja kulttuuriperintöä ja maksimoimaan niiden tarjoamat mahdollisuudet;
- b) edistämään vastuullista matkailua ja paikallisyhteisöjen kunnioitusta;
- c) vaihtamaan tietoja ja parhaita käytäntöjä toimista, joilla voidaan kehittää matkailualan osaamista ja pätevyyttä;
- d) edistämään tiedonvaihtoa ja yhteistyötä matkailuun liittyvillä luovilla aloilla ja matkailualan innovoinnissa; ja
- e) vaihtamaan parhaita käytäntöjä kestävä kehityksen periaatteiden noudattamiseksi ja varsinkin biologisen monimuotoisuuden huomioon ottamiseksi matkailualalla.

9 LUKU

TUTKIMUS, INNOVOINTI JA DIGITAALITALOUS

9.1 ARTIKLA

Tutkimus ja innovointi

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä tieteellisen tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja innovoinnin aloilla yhteisen edun ja hyödyn pohjalta ja oman lainsäädäntönsä puitteissa. Yhteistyön tavoitteena on edistää kestävästä kehityksestä, ratkoa globaaleja yhteiskunnallisia haasteita, synnyttää tieteellistä huippuosaamista, parantaa alueellista kilpailukykyä sekä lujittaa osapuolten välisiä suhteita tavalla, joka johtaa pitkäkestoiseen kumppanuuteen. Osapuolet edistävät poliittista vuoropuhelua kahdenvälisellä ja alueellisella tasolla ja käyttävät siihen omia, toisiaan täydentäviä välineitään, mukaan lukien tieteellistä ja teknologista yhteistyötä koskevat sopimukset.
2. Osapuolet pyrkivät
 - a) parantamaan edellytyksiä tutkijoiden, tieteenharjoittajien, asiantuntijoiden, opiskelijoiden ja yrittäjien liikkuvuudelle sekä materiaalin ja laitteiden liikkumiselle rajojen yli;

- b) helpottamaan vastavuoroista pääsyä toistensa tiede-, teknologia- ja innovointiohjelmiin, tutkimusinfrastruktuuriin ja -laitoksiin, julkaisuihin ja tieteellisiin tietoihin;
- c) lisäämään yhteistyötä esinormatiivisessa tutkimuksessa ja standardoinnissa; ja
- d) edistämään yhteisiä periaatteita, joilla varmistetaan immateriaalioikeuksien riittävä ja tehokas suoja ja niiden noudattaminen tutkimus- ja innovointihankkeissa.

3. Osapuolet edistävät seuraavia toimia, joita valtion organisaatiot, julkiset ja yksityiset tutkimuskeskukset, korkea-asteen oppilaitokset, innovaatiokeskukset ja -verkostot sekä muut sidosryhmät, myös pk-yritykset, toteuttavat:

- a) yhteiset aloitteet tietoisuuden lisäämiseksi tiede-, teknologia- ja innovointiohjelmista ja valmiuksien kehittämisohjelmista sekä mahdollisuuksista osallistua toistensa ohjelmiin;
- b) yhteiset kokoukset ja työpajat, joiden tarkoituksena on vaihtaa tietoja ja parhaita käytäntöjä ja kartoittaa yhteisiä tutkimusaloja;
- c) yhteiset tutkimustoimet yhteisen edun mukaisilla aloilla;
- d) molemminpuolisesti tunnustettu tieteellisen yhteistyön arviointi ja tulosten levittäminen.

9.2 ARTIKLA

Digitaalitalous

1. Osapuolet toteavat, että tieto- ja viestintätekniikka on yksi nykyaikaisen elämän avaintekijä ja että sillä on erittäin tärkeä yhteiskunnallinen rooli tiedon ja tietämyksen lisäämisessä ja sitä kautta taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen ja koulutuksen edistämisessä. Osapuolet vaihtavat näkemyksiä alan politiikoistaan.
2. Tällaisen yhteistyön puitteissa voidaan
 - a) vaihtaa näkemyksiä digitaalisia sisämarkkinoita koskevan politiikan eri näkökohdista, erityisesti sähköisen viestinnän politiikoista ja sääntelystä, mukaan lukien laajakaistapalvelujen saatavuus, yksityisyyden ja henkilötietojen suoja, sähköinen hallinto, avoin hallinto, avoin data, internetin turvallisuus, sähköiset terveyspalvelut ja sääntelyviranomaisten riippumattomuus;
 - b) edistää tieto- ja viestintätekniikkaa keinona tukea taloudellista, sosiaalista ja kulttuurin kehitystä, sosiaalista ja digitaalista osallisuutta sekä kulttuurista monimuotoisuutta korostaen yrittäjähenkeä ja osallistavaa yhteistyötä samoin kuin edistää koulujen tietoliikenneyhteyksiä ja kehittää tutkimus- ja akateemisia verkostoja;
 - c) kehittää tutkimusverkostojen sekä laskentaan ja tieteelliseen tietoon liittyvien infrastruktuurien ja palvelujen yhteenliitettävyyttä ja -toimivuutta, myös aluetasolla;

- d) tehdä yhteistyötä sähköisen hallinnon ja luottamuspalveluiden, kuten sähköisen allekirjoituksen ja tunnistamisen, aloilla niin, että painopisteenä on toimintaperiaatteiden, tiedon ja parhaiden käytäntöjen vaihtaminen siitä, miten tieto- ja viestintätekniikkaa voidaan käyttää julkishallinnon nykyaikaistamiseen, korkealaatuisten julkisten palvelujen edistämiseen sekä organisaatioiden tehokkuuden ja julkisen varainhoidon läpinäkyvyyden lisäämiseen;
- e) vaihtaa tietoja standardeista, vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja tyyppihyväksynnistä; ja
- f) edistää asiantuntijoiden, erityisesti nuorten ammattilaisten, vaihtotoimintaa ja koulutusta.